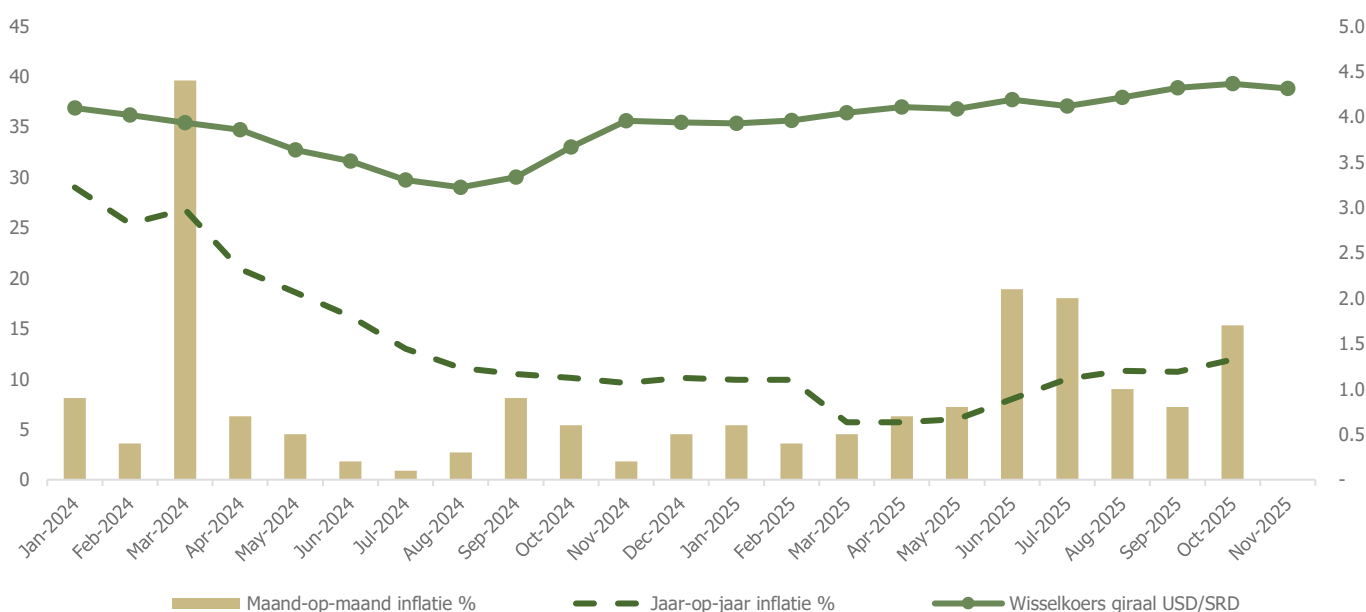

Het 26^e SEOB-bulletin gaat in op recente economische ontwikkelingen in Suriname. Daarnaast presenteert het bulletin een analyse van de overheidsschuld. SEOB is een onafhankelijke instantie, opgericht op 1 juni 2023, met als hoofddoel van het monitoren van het IMF-programma. Sinds de afronding van het IMF-programma richt de SEOB zich op het monitoren van de belangrijkste macro-economische indicatoren en het adviseren van de regering en relevante stakeholders. De gebruikte prestatie-indicatoren zijn gebaseerd op de doelstellingen van het IMF-programma. Op onze website – www.seob.sr – worden statistieken overzichtelijk en regelmatig gepresenteerd.

Belangrijkste ontwikkelingen

- De inflatie (jaar-op-jaar) bleef oplopen in 2025 en kwam in oktober uit op 11,9%.
- In oktober 2025 deprecieerde de Surinaamse dollar met een waardedaling van 0,5% ten opzichte van de Amerikaanse dollar en 0,4% ten opzichte van de euro.
- De economische bedrijvigheid stagneerde in juni 2025 vanwege een daling in de goudproductie en -exporten.
- De basissgeldhoeveelheid (SRD-component) daalde met 3,7%, doordat de centrale bank liquiditeit aan de markt onttrok via openmarktoperaties en valutaveilingen.
- De liquiditeitenmassa (SRD-aandeel) groeide met 0,8% door een toename van kredietverlening aan de private sector.
- De internationale reserves stegen met 1,7% tot USD 1,6 miljard. Dit komt neer op een importdekking van 7,5 maanden.
- De overheidsschuld steeg naar 88,8% van het BBP, substantieel hoger dan de benchmark van 60%.
- Zowel de leen- en spaarrentes stegen licht: leenrentes met 0,1 procentpunt en spaarrentes met 0,2 procentpunt.
- De bankensector blijft financieel solide, met een solvabiliteitsratio van 22,8%, ruim boven de 8% norm. De niet-renderende leningen (NPL's) daalden licht naar 3,0%, wat wijst op een verbetering van de kredietkwaliteit.

Figuur 1. Wisselkoers en inflatie

Bronnen: ABS en CBvS.

Korte analyse van geherfinancierde leningen in 2025

Deze analyse is gebaseerd op de beschikbare prospectus 'Suriname Offering Memorandum' data van Bloomberg, alsook gesprekken met deskundigen op het gebied van schuldmanagement.

In het vierde kwartaal van 2025 heeft de Surinaamse overheid obligaties uitgegeven op de internationale kapitaalmarkt ter waarde van USD 1,6 miljard, met als primair doel de herstructurering van de buitenlandse staatsschuld. De rentepercentages liggen naar verluidt tussen 8,0% en 8,5%, wat hoger is dan de tarieven voor concessionele leningen van multilaterale instellingen zoals het IMF en de IDB. De uitgifte, begeleid door Bank of America, is bedoeld om de looptijd van de zogenoemde geherstructureerde Oppenheimerschuld te verlengen en de aanvang van rente- en aflossingsbetalingen uit te stellen. Hiermee wordt beoogd de liquiditeitsdruk in de periode 2026–2028 te verlichten, in afwachting van de verwachte instroom van olie-inkomsten vanaf 2028.

Deze lening wordt ingezet voor de herfinanciering van bestaande verplichtingen, met name de zogenoemde "geherstructureerde Oppenheimerschuld". Dit omvat onder meer het terugkopen en aflossen van de uitstaande Cash/PIK Notes due 2033, het vervroegd aflossen van een deel van de Oil-Linked Securities, en mogelijk de aflossing van andere bilaterale schulden.

Met deze uitgifte betreedt de overheid een traject dat zowel aanzienlijke kansen als risico's met zich meebrengt. Enerzijds biedt deze transactie de mogelijkheid om het schuldprofiel van de staat te optimaliseren en de looptijd van de uitstaande verplichtingen te verlengen. Op korte termijn creëert dit voor de regering extra liquiditeitsruimte, doordat minder afgelost zal worden tot en met 2028. Anderzijds zijn er diverse risico's die de regering zorgvuldig in acht dient te nemen. Hieronder vallen onder meer macro-economische en projectrisico's gerelateerd aan toekomstige olie-inkomsten, schuld- en financieringsrisico's, politieke en institutionele onzekerheden, en externe schokken.

Macro-economische risico's

- De Surinaamse economie is in hoge mate afhankelijk van de export van olie en goud. Deze afhankelijkheid maakt het land kwetsbaar voor prijsschommelingen op de internationale grondstoffenmarkten. Dalende olie- of goudprijzen leiden tot lagere overheidsinkomsten en verminderen het vermogen van de overheid om aan haar schuldverplichtingen te voldoen. Hoewel hoge prijzen tijdelijk extra inkomsten kunnen genereren, bemoeilijkt deze volatiliteit het voeren van een stabiel en voorspelbaar begrotingsbeleid.
- Daarnaast bestaat het risico op het zogenaamde "Dutch Disease"-effect. De verwachte toename van olie-inkomsten kan leiden tot een appreciatie van de Surinaamse dollar (SRD). Hierdoor kunnen andere sectoren, zoals landbouw en industrie, aan concurrentiekracht verliezen, wat de economische diversificatie en weerbaarheid van het land ondermijnt.
- De Surinaamse economie blijft bovendien gevoelig voor inflatie en valutavolatiliteit. De SRD heeft in de afgelopen jaren aanzienlijke depreciatie gekend, wat de reële schuldenlast in USD vergroot. Hoewel de inflatie recent is gedaald, blijft het risico bestaan dat nieuwe externe of interne schokken opnieuw tot prijsstijgingen en valutavolatiliteit leiden.
- Suriname beschikt vooralsnog niet over een adequaat werkend Spaar- en Stabiliteitsfonds om de toekomstige ontvangsten uit de olie- en mijnbouwindustrie op een verantwoorde wijze te beheren.

Projectrisico's

- De begrotingsprognoses en de houdbaarheid van de overheidsschuld zijn in belangrijke mate afhankelijk van het succes van het GranMorgu Olie Project, waarvan de productie naar verwachting in 2028 van start gaat. Vertragingen in de projectontwikkeling, technische of operationele tegenvallers, of lagere internationale olieprijsen dan voorzien, kunnen ertoe leiden dat de verwachte inkomsten later of in mindere mate worden gerealiseerd. Dit kan de terugbetalingscapaciteit van Suriname aanzienlijk onder druk zetten.

Schuld- en financieringsrisico's

- De overheidsschuld van Suriname is met circa 90% van het BBP hoog te noemen. Suriname blijft afhankelijk van toegang tot de internationale kapitaalmarkt voor herfinanciering van bestaande en nieuwe schulden. Indien de marktomstandigheden verslechteren, bijvoorbeeld door stijgende internationale rentes of afnemend vertrouwen van investeerders, kan herfinanciering moeilijker of duurder worden.
- Daarnaast bevatten de nieuwe Notes zogenaamde Collective Action Clauses. Deze clausules maken het mogelijk dat, in geval van betalingsproblemen, een meerderheid van obligatiehouders kan instemmen met aanpassing van de voorwaarden, zoals uitstel van betaling of een korting op de hoofdsom, ook wanneer niet alle houders hiermee akkoord gaan. Dit kan bijdragen aan een ordelijke herstructurering, maar vormt tegelijkertijd een risico voor individuele investeerders.

Politieke en institutionele risico's

- De politieke stabiliteit in Suriname vormt een belangrijke randvoorwaarde voor het vertrouwen van investeerders. Politieke onrust of onverwachte beleidswijzigingen kunnen het investeringsklimaat negatief beïnvloeden en leiden tot volatiliteit op de financiële markten.

Externe risico's

- Tot slot is Suriname blootgesteld aan externe risico's waarop het land zelf weinig invloed heeft. Stijgende internationale rentes kunnen de financieringskosten verhogen en de toegang tot kapitaal bemoeilijken. Daarnaast kunnen externe schokken (zogenoemde "Black Swans"), zoals natuurrampen, pandemieën of geopolitieke ontwikkelingen, de economie en de overheidsfinanciën plotseling en ingrijpend negatief beïnvloeden.

Hoewel de uitgifte van deze internationale obligatielening Suriname de mogelijkheid biedt om haar schuldprofiel te verbeteren en toekomstige groei te faciliteren, zijn de hierboven beschreven risico's substantieel. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de Value Recovery Instrument (VRI)-regeling pas van kracht wordt zodra de olie-inkomsten daadwerkelijk binnenstromen; deze verplichting hoefde daarom niet te worden meegenomen in de recente schuldherfinanciering. Daarnaast heeft de regering geen concreet uitgavenplan gepresenteerd dat aan deze lening is gekoppeld, waardoor verdere verduidelijking van de beoogde besteding van de middelen gewenst is. Verder is aangegeven dat de oude obligatie ("bond") voor circa 70% is geherstructureerd. Het is echter onduidelijk wat er met het resterende deel van deze schuld is gebeurd. In de vorige herstructurering was bovendien een call option van 100% opgenomen, waarvan er geen gebruik is gemaakt.

De transparantie en het vertrouwen worden versterkt wanneer de regering de debt service (rente- en aflossingsverplichtingen) vóór en na de uitgifte van de nieuwe lening inzichtelijk maakt. Hierdoor kan de samenleving zich een helder beeld vormen van de impact van deze transactie op de overheidsfinanciën. Het is van essentieel belang dat de regering transparant communiceert over de aanwending van de middelen en de impact van deze lening op de toekomstige schuldendienst. Een gedegen risicomanagement en prudent macro-economisch beleid zijn noodzakelijk om de financiële stabiliteit van het land te waarborgen en het vertrouwen van investeerders te behouden.

Tot slot blijft zorgvuldig risicomanagement en een prudent macro-economisch beleid essentieel om de financiële stabiliteit van het land te waarborgen en het vertrouwen van investeerders te behouden. Alleen met heldere communicatie, transparantie en een solide beleidskader kan Suriname de kansen van deze lening optimaal benutten en de bijbehorende risico's effectief beheersen.

Recente economische ontwikkelingen

Economische bedrijvigheid¹

In juni 2025 kwam de economische groei tot stilstand. De Monthly Economic Activity Index (MEAI) liet een groei van 0,0% zien, na 0,2% in mei. Deze vertraging werd vooral veroorzaakt door een sterke terugval in de goudproductie. Zowel de grootschalige als de kleinschalige goudmijnbouw presteerden zwakker, onder meer door lagere verwerkingscapaciteit, mindere ertskwaliteit en afgenomen exporten. Hierdoor werd de positieve ontwikkeling in andere sectoren volledig tenietgedaan.

Tegelijkertijd waren er sectoren die wel groei lieten zien. De groot- en kleinhandel profiteerde van een grotere verkoop van bouwmaterialen. Ook verzekeraars en pensioenfondsen noteerden hogere premie-inkomsten, terwijl bedrijvigheid bij hotels en restaurants toenam. Deze positieve ontwikkelingen waren echter onvoldoende om de terugval in de mijnbouw te compenseren, wat onderstreept dat de economische ontwikkeling nog steeds sterk afhankelijk is van de mineralensectoren.

Inflatie en wisselkoers

In 2025 zette de opwaartse inflatietrend zich voort. In oktober bereikte de jaar-op-jaar inflatie 11,9%, een stijging van 1,2 procentpunt ten opzichte van september. Deze ontwikkeling reflecteert een afname in de koopkracht van huishoudens en vergroot de sociale ongelijkheid binnen de samenleving.

De wisselkoersen deprecieerden verder in oktober 2025. De SRD verloor in die maand 0,5% van haar waarde ten opzichte van de Amerikaanse dollar en 0,4% ten opzichte van de euro. Deze aanhoudende depreciatie heeft directe gevolgen voor de importkosten, aangezien geïmporteerde goederen en diensten duurder worden. Dit effect werkt door in de consumentenprijzen en draagt bij aan de inflatoire druk in de economie. De depreciatie in oktober 2025 werd voornamelijk veroorzaakt door een combinatie van een sterke vraag naar vreemde valuta ten opzichte van een beperkte aanvoer van deviezen op de markt.

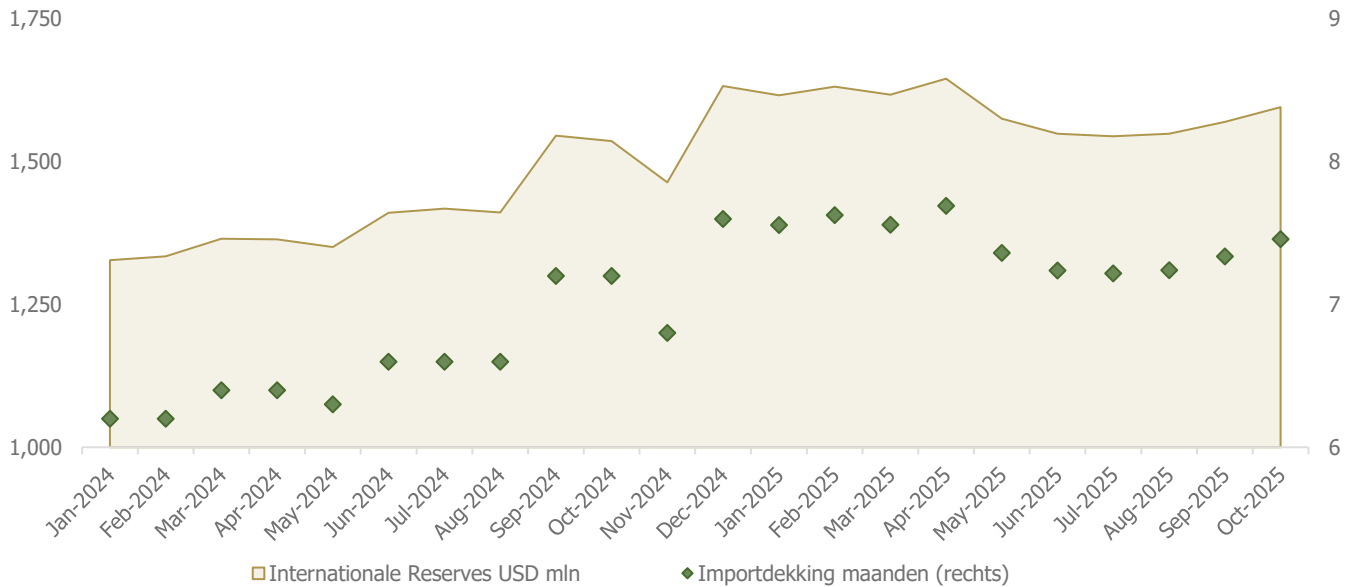
Monetaire ontwikkelingen

De SRD-component van de basisgeldhoeveelheid nam in oktober 2025 met 3,7% af. Deze daling was voornamelijk het gevolg van overheidsontvangsten uit belastingen, in combinatie met liquiditeitsabsorptie via openmarktoperaties en valutaveilingen door de CBvS. Voorts namen de SRD-kasreserves in nominale bedragen af, als gevolg van een daling van de reservebasis van banken, die werd veroorzaakt door een relatief zwakke groei van deposito's.

Het SRD-aandeel van de liquiditeitenmassa groeide met ongeveer 0,8% in dezelfde maand. Deze groei wordt in belangrijke mate toegeschreven aan een toename in de kredietverlening aan de private sector. De toename werd tweeweggebracht door expansie in private kredietverstrekking, in het bijzonder binnen de sector *Overige*, handel en woningbouw. Daarentegen vertoonde de kredietverlening aan de overheid een neerwaartse ontwikkeling, en was er een beperkte druk vanuit de overheid in de betreffende periode.

Figuur 2. Internationale Reserves en Importdekking

¹ CBvS. 2025. *Monthly Economic Activity Index: June 2025*

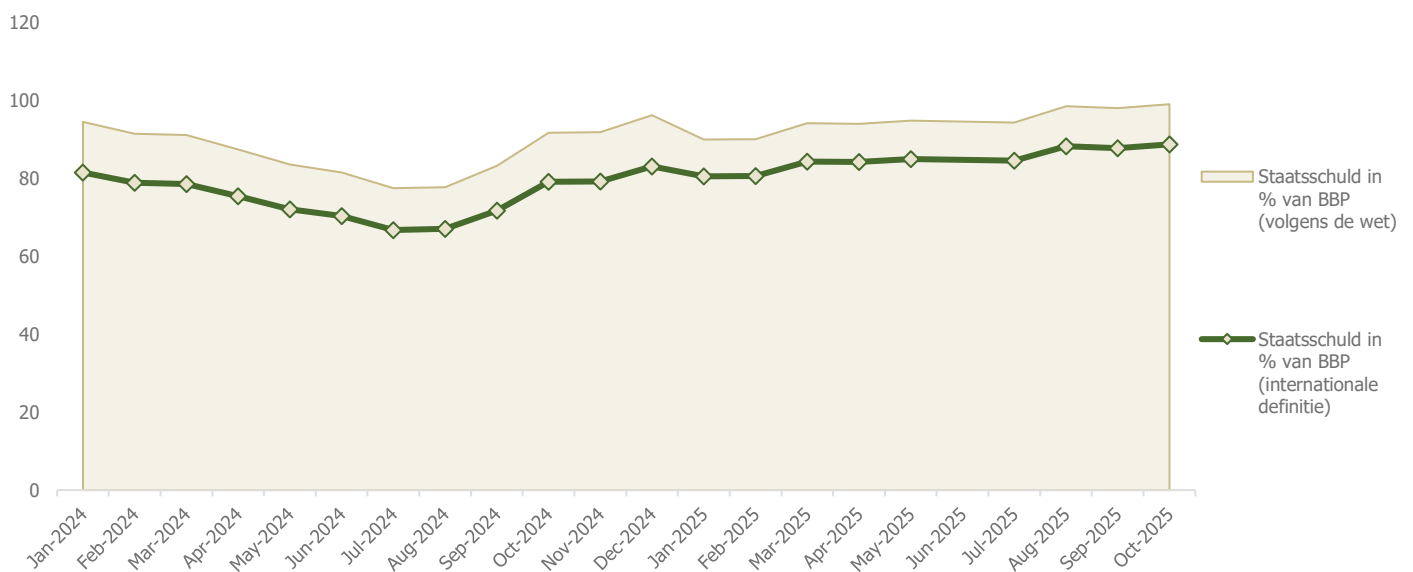

Bron: CBvS.

Internationale reserves

In oktober 2025 namen de internationale reserves toe met 1,7% en resulteerden in een importdekking van circa 7,5 maanden. Het totaalbedrag aan reserves – inclusief de “ringfenced” reserves van de commerciële banken – bedroegen in oktober USD 1,6 miljard, waarmee de externe positie van Suriname sterk blijft en de importdekking ruim boven de internationale benchmark van drie maanden ligt. Het blijft van belang de reservepositie nauwlettend te bewaken, aangezien deze cruciaal is voor het waarborgen van wisselkoersstabiliteit, het opvangen van externe schokken en het vertrouwen in het macro-economisch beleid.

Figuur 3. Staatsschuld volgens de wettelijke definitie (% van BBP)

Bron: SDMO.

Staatsschuld

In oktober 2025 nam de staatsschuld als percentage van het BBP licht toe ten opzichte van de voorgaande maand. Volgens de internationale definitie steeg de schuldquote naar 88,8%, een toename van 1,0 procentpunt. De staatsschuld blijft daarmee ruim boven het schuldplafond van 60% van het BBP, dat is gespecificeerd als 25% voor binnenlandse en 35% voor buitenlandse schuld. Aanhoudende overheidstekorten blijven de opwaartse druk op de staatsschuld versterken. Om tijdelijke ademruimte te creëren, heeft de overheid twee nieuwe obligaties uitgegeven op de internationale kapitaalmarkt.

Bankensector

Zowel de gemiddelde leenrentes als de spaarrentes stegen licht ten opzichte van september 2025, met respectievelijk 0,1 procentpunt om 0,2 procentpunt, tot 14,5% en 7%. De gemiddelde leenrentes bereikten daarmee opnieuw het niveau van de maanden mei-juli 2025. De private SRD-kredietverlening nam toe met SRD 438,1 miljoen, terwijl de private USD-kredietverlening steeg met USD 8,7 miljoen. Daarentegen daalde de private Euro-kredietverlening met EUR 0,2 miljoen. De groei in de private SRD-kredietverlening werd voornamelijk teweeggebracht door de sector *Overige*, gevolgd door sector Handel en de Woningbouwsector. Bij de USD-kredietverlening waren de voornaamste sectoren de handelssector en Dienstverleningssector

De solvabiliteitsratio in de bankensector steeg in september naar 22,8%, en blijft daarmee ruim boven de internationaal aanvaardbare norm van 8%, wat wijst op een sterke kapitaalpositie. De bruto niet-renderende leningen (NPL's) daalden verder naar 3,0% (augustus 2025: 3,1%); een teken dat kredietnemers hun schuldaflissingen kunnen voldoen. Deze combinatie van een solide kapitaalpositie en een dalende NPL-ratio wijst op een robuuste en veerkrachtige bancaire sector, met een verbeterde kredietkwaliteit en voldoende buffers om risico's op te vangen.

SEOB Aanbevelingen

De Surinaamse economie is en blijft fragiel. Waar de inflatie eerder in het jaar terugliep naar enkelcijferige inflatie, zien we deze versnellen in de afgelopen maanden. Ook blijven wisselkoersstijgingen en overheidsfinanciën zorgwekkend.

De SEOB vraagt aandacht voor de hoge elektriciteitssubsidies en de inefficiënte sociale uitgaven. Daarnaast pleiten we voor de verdere versterking van transparantie- en anticorruptie controlemechanismen, voorlopend op de enorme toename van inkomsten uit de verkoop van fossiele brandstoffen. SEOB benadrukt dat het versterken van instituten noodzakelijk is om de macro-economische stabiliteit te bevorderen.

De SEOB pleit voorts voor de versterking en operationalisering van cruciale instituten zoals het Spaar- en Stabilisatiefonds (SSFS), de introductie van een vijfjarig overheidsfinancieel plan inhoudende uitgavenplafonds en een houdbaarheidsdoelstelling voor de totale staatsschuld. Ondanks de nijpende ontwikkelingsbehoeften, zullen de autoriteiten zeer zorgvuldig de uitgaven moeten beperken.

De SEOB beveelt verder aan:

- Strikte fiscale discipline is essentieel om de bereikte stabiliteit te behouden en het herstel duurzaam te verankeren.
- Versterking van fiscale transparantie en het formuleren van een duidelijke, consistente fiscale visie. Een samenhangend middellangetermijnkader voor belastingbeleid.

- Inkomsten verbreden via een regime vergelijkbaar met het RIGI-model (Surinaamse versie van de investeringswet). Hierbij zijn een modern investeringskader om nieuwe en stabiele vreemdevaluta-inkomsten aan te trekken van belang.
- Om de cyclus van overheidstekorten, inflatie en wisselkoersdruk te doorbreken, is een samenhangende strategie nodig die fiscale consolidatie combineert met structurele hervormingen en gerichte economische verbreding.
- De overheidsbegroting dient een geïntegreerd overheidsbeleid weer te geven waarin ministeries een verdienmodel koppelen aan hun beleidsdoelstellingen.
- Ter versterking van de overheidsfinanciën, beveelt de SEOB aan niet-strategische verlieslatende staatsbedrijven die enorme subsidies vereisen, op transparante wijze af te stoten naar de private sector.
- Het afkondigen en implementeren van de aanbestedingswet is noodzakelijk om transparantie en duidelijke regels bij overheidsopdrachten en -aanbestedingen te waarborgen en kosten te beheersen.
- Het versterken en behouden van internationale reserves vereist exportgroei en investeringsbevordering. Economische diversificatie buiten de mijnbouw, met nadruk op agrarische sector, inclusief visserij en landbouwverwerking, diensten en (eco-)toerisme, is daarbij cruciaal.
- De overheid en het bedrijfsleven op korte termijn gezamenlijk een (productie en export) groeistrategie samenstellen ter bevordering van investeringen en export.
- Het intensief monitoren van inflatie en het beschermen van kwetsbare groepen vraagt om doelgerichte sociale programma's.
- Actief schuldmanagement is noodzakelijk gezien de hoge schuldquote.
- Het duurzaam en onafhankelijk opbouwen van human capital bij sleutelinstellingen zoals de Belastingdienst, de Douane en ministeries.
- Verbeterde (digitale) belastinginning en effectievere heffing van invoerrechten zijn nodig om het tekort terug te dringen.
- Afstemming tussen begrotings- en monetair beleid is essentieel om inflatoire druk te beperken en de SRD te stabiliseren. Het waarborgen van de onafhankelijkheid van de centrale bank, conform de Centrale Bankwet 2022, blijft daarbij een prioriteit.
- Het bewaken van de financiële stabiliteit vereist een verantwoord kredietbeleid bij banken, met nadruk op kredietverlening aan het MKB en huishoudens, zonder de buffers te verzwakken. De hoge leenrentes vormen momenteel een belemmering voor investeringen.
- Het herstel van vertrouwen vereist consequent beleid en heldere communicatie over de sociaaleconomische strategie voor de komende jaren.
- Een grotere focus op de NRA is van belang ter bescherming van de integriteit van het financiële stelsel en ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering te voorkomen, waarmee vertrouwen, investeringen, financiële inclusie en duurzame groei van de economie worden bevorderd.